

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิค การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาความฉลาด ทางสังคม ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิสุทธรังษี จังหวัดกาญจนบุรี

จรัสพร แก้วฉวนศรี^{1*} และจิระสุพ สุงสวัสดิ์²

Received: May 30, 2025

Revised: June 24, 2025

Accepted: June 25, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม และ 2) เปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมและนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวปกติหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิสุทธรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมเป็น 60 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม จากนั้นใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม 2) กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ และ 3) แบบวัดความฉลาดทางสังคมมีความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมแนะแนว / เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก / ความฉลาดทางสังคม / มัธยมศึกษา

¹ ผู้รับผิดชอบบทความ: จรัสพร แก้วฉวนศรี โรงเรียนวิสุทธรังษี 32 ตำบลท่าล้อ อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี

E-mail: num_wan_wan@hotmail.com

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

The Effects of Using a Guidance Activities Package with Active Learning Techniques to Develop Social Quotient of Grade 10 Students at Visuttharangsi Kanchanaburi School in Kanchanaburi Province

Jureeporn Keawnasri^{1*} and Jirasuk Suksawat²

Abstract

The objectives of this research were to 1) compare the social quotient of The experimental students group before and after using a guidance activity package integrative with active learning technique to develop social quotient and 2) compare the social quotient of an experimental students group who used the guidance activities package integrative with active learning technique to develop social quotient with the that of the control group who used a normal guidance activity package.

The research sample comprised 60 tenth-grade students from Wisut Rangsi School in Kanchanaburi Province during the first semester of the 2024 academic year. They were obtained by cluster random sampling and then simple random sampling into an experimental group and a control group, each consisting of 30 students. The research instruments were 1) a guidance activity package integrated with active learning technique to develop social quotient, 2) normal guidance activities and 3) a social quotient assessment with overall reliability coefficient of .89. Statistics for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

The research findings revealed that: 1) after implementing the guidance activities package with active techniques to develop social quotient, the post-experimental group demonstrated a significantly higher mean score in social quotient compared to their pre-experiment scores, with statistical significance at the .05 level and 2)) after the experiment, the experimental group of students who participated in the guidance activities package utilizing active learning techniques to enhance social quotient had a significantly higher mean social quotient score than the control group, which used the normal guidance activities with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Guidance activities package / Active learning technique / Social quotient / High school education

* **Corresponding Author:** Jureeporn Keawnasri, Visuttharangsi Kanchanaburi School 32, Tha Lo Subdistrict, Tha Muang District, Kanchanaburi Province, E-mail : num_wan_wan@hotmail.com

¹ Master's degree student, Master of Education Program in Guidance and Psychological Counseling, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University

² Assistant Professor Dr., Master of Education Program in Guidance and Psychological Counseling, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University

1. บทนำ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการพัฒนาเอกลักษณ์และจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเอง สังคมของเด็กวัยนี้ คือ กลุ่มเพื่อน โดยมักเลียนแบบพฤติกรรมจากกลุ่มเพื่อน สื่อสังคมออนไลน์ และบุคคลที่ตรงกับอุดมคติ มักมีความคิดว่าคุณค่าของตนเองของคนอื่น ๆ ไม่มีความสำคัญเท่ากับความเห็นของกลุ่มเพื่อน ซึ่งอาจจะเกิดความขัดแย้งด้านสัมพันธภาพกับผู้ใหญ่ และเกิดความสับสนทางจิตใจ หากไม่สามารถแก้ไขความสับสนนี้ จะมีบุคลิกภาพสับสน ไม่นั่นคง วัยรุ่นมีความต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและ สังคมรอบ ๆ ตัว มีการรวมกลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่มีความคิดหรือทำอะไรคล้าย ๆ กัน ให้การช่วยเหลือและมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันเมื่ออยู่ในกลุ่ม ดังนั้นกลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลมากต่อทัศนคติ ความสนใจ และพฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่น

ความฉลาดทางสังคมเป็นทักษะสำคัญสำหรับวัยรุ่น โดยความฉลาดทางสังคม (Social Quotient) หมายถึง ความสามารถในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น รับรู้ เข้าใจ และตระหนักถึงความต้องการของผู้อื่น มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลในสังคม สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (Daniel Goleman, 2006) ซึ่ง Albrecht (2009) ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางสังคมออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้สถานการณ์ ด้านการแสดงออก ด้านความจริงใจ ด้านความชัดเจน และด้านความเห็นอกเห็นใจ Albrecht (2009) กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีความฉลาดทางสังคมจะส่งผลให้สามารถยอมรับสิ่งที่ผู้อื่นเป็น เข้าใจความต้องการของคนอื่นและความปรารถนาของคนอื่นได้ จริงใจและซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น ปรับตัวได้ดีและเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ความฉลาดทางสังคมเป็นความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นเพื่อสร้างความสำเร็จในชีวิต ผู้ที่มีความฉลาดทางสังคมจึงเป็นผู้ที่พัฒนาตนให้มีทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ในทุกสถานการณ์ อีกทั้งยังทำให้ผู้อื่นให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกันในสังคม ความฉลาดทางสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลโดยเฉพาะวัยรุ่น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าความฉลาดทางสังคม มีความสำคัญต่อวัยรุ่นไทยในยุคศตวรรษที่ 21 เพราะเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ มีความสุขในการดำเนินชีวิต เป็นที่รักของคนรอบข้างนั้น จำเป็นต้องมี “ความฉลาดทางสังคม” (Social Quotient : SQ) โดยพ่อแม่ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความฉลาดทางสังคมซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่สนับสนุนให้ประสบความสำเร็จและมีชีวิตที่มีความสุข (พงษ์ศักดิ์ น้อยพยัคฆ์, 2559) จากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางสังคม จากงานวิจัยของพิชญาพร สมจันทร์ (2564) ได้ศึกษาการเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยชุดกิจกรรมแนะแนว ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมโดยรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการศึกษาวิจัยของ ชลล บัวศรี (2565) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถ

พัฒนาความฉลาดทางสังคมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เข้าใจความรู้สึกของเพื่อนร่วมชั้นเรียนมากขึ้น เข้าใจสถานการณ์และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม และควบคุมสถานการณ์ในห้องเรียนได้ โดยผู้เรียนมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้อื่นนอกห้องเรียนได้ แสดงออกด้วยรอยยิ้มกับผู้อื่น มีคำพูดที่เป็นมิตร พูดคุยด้วย คำพูดที่ไพเราะน่าฟัง มีความจริงใจ แสดงออกทางความคิดเห็น เห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูลกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและภายนอกห้องเรียน และงานวิจัยของธารทิพย์ ขุนทอง (2562) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความฉลาดทางสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 2,010 คน (โรงเรียนวิสุทธิรังษี งานทะเบียนโรงเรียน, 2567) โดยนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มาจากทุกพื้นที่ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อมาศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาแห่งนี้ เพราะเป็นโรงเรียนแข่งขันสูงการอยู่ร่วมกันกับสังคมที่ใหญ่ขึ้น เปลี่ยนสถาบันการศึกษาใหม่และพบเจอเพื่อนใหม่ ๆ จากการบันทึกข้อมูลของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนบางส่วนขาดการปรับตัวและมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ไม่มาโรงเรียน มาโรงเรียนสาย ไม่เข้าแถวเคารพธงชาติ นั่งรับประทานอาหารคนเดียว ไม่มีเพื่อนในการทำงานกลุ่ม นำไปสู่ปัญหาการย้ายห้องเรียน ย้ายแผนการเรียน และย้ายโรงเรียนในที่สุด ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลกับ นักเรียนโดยตรงที่ยังขาดทักษะในการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันกับผู้อื่น รับรู้เข้าใจ และตระหนักถึงความต้องการของผู้อื่น มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลในสังคม สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขได้ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของความฉลาดทางสังคม

โดยการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) คือ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันขณะมีการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ผู้เรียนต้องเป็นผู้ฟัง อ่าน เขียน ตั้งคำถาม ลงมือปฏิบัติจริง และอภิปรายร่วมกัน โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานนิเทศก์, 2562) ซึ่งแนวคิดของ Active Learning คือ การมุ่งเน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำดูแล และอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน ส่วนผู้เรียนจะนำเอาความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดเดิมที่มีอยู่นำมาปรับใช้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง การเรียนการสอนแบบ Active Learning มีหลักแนวคิดพื้นฐานเดียวกัน คือ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นหลัก ดังนั้น การจะมีการเรียนการสอนแบบ Active Learning ได้ต้องมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตั้งคำถาม หรือการตั้งปัญหา เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการวิเคราะห์ และค้นหาข้อมูล 1) เรียนรู้จากการสืบค้น เป็นการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียน นำคำถาม หรือปัญหาที่ต้องการรู้คำตอบ เพื่อไปใช้สืบค้นข้อมูล จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ หรือนำประสบการณ์เดิมที่เคยเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้สรุปคำตอบ 2) เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ

เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือทำด้วยตัวเอง ผ่านกิจกรรม หรือได้อยู่ในสภาพแวดล้อมจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรง 3) เรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการถาม-ตอบ ระหว่างผู้สอน และผู้เรียน มีการระดมความคิด การโต้แย้งหาเหตุผลกับคนอื่น ๆ ภายในห้องเรียน ก็จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดไอเดียใหม่ ช่วยให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ง่าย รวมถึงมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นมากขึ้น

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนวในตัวแปรความฉลาดทางสังคม รอบ 7 ปีที่ผ่านมา ยังไม่มีผู้ศึกษาที่ชัดเจนในงานวิจัยทั้ง 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรความฉลาดทางสังคม และชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และยังไม่มีการศึกษาร่วมกันของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม ผู้วิจัยจึงสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของตัวแปรทั้งสองที่ช่วยพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียน นำคำถาม หรือปัญหาที่ต้องการรู้คำตอบ เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือทำด้วยตัวเอง เรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการถาม-ตอบ ระหว่างผู้สอน และผู้เรียน มีการระดมความคิด การโต้แย้งหาเหตุผล กับคนอื่น ๆ ภายในห้องเรียน จากที่กล่าวมาจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้องเรียนได้มากขึ้น ทั้งนี้จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนว และการบูรณาการเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เน้นศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาอื่น ๆ การพัฒนาโปรแกรม และกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นเด็กระดับปฐมวัย ประถมศึกษาและนักศึกษา ดังเช่นงานวิจัยของยอดแก้ว แก้วมิ่งสา (2562) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาตามแนวคิดการรับใช้สังคมและการสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางสังคมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างน้อยมีค่าสำคัญทางสถิติ .05 และกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางสังคมหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างน้อยมีค่าสำคัญทางสถิติ .05 งานวิจัยของธนพล บรรดาศักดิ์ และคณะ (2562) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ต่อความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาพยาบาล พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .00 ทั้งหลังการทดลอง และการติดตามผล และงานวิจัยของพนพรม พุทธินา (2562) ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning สูงกว่าก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม จากการศึกษางานวิจัย 7 ปีที่ผ่านมาพบว่างานวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางสังคมของเด็กวัยรุ่น ส่วนใหญ่นิยมใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และใช้โปรแกรมการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักเรียนในช่วงวัยรุ่นในการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น ดังเช่นงานวิจัยของธารทิพย์ ขุนทอง (2562) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น งานวิจัยของอริสา แก้วลี (2561) ศึกษาแนวทาง

การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของเด็กวัยร่นตอนต้นในกรุงเทพมหานคร งานวิจัยของ ชชล บัวศรี (2565) ศึกษาแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก และงานวิจัยของ ยอดแก้ว แก้วมิ่งสา (2562) ศึกษาการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาตามแนวคิดการรับใช้สังคมและการสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาผู้วิจัยพบว่างานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรความฉลาดทางสังคมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่อนข้างน้อยประกอบกับการนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเข้ามามีบทบาทกับชุดกิจกรรมแนะแนวผู้วิจัย พบว่ายังไม่มีผู้วิจัยท่านใดศึกษาดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาผู้เรียนในเรื่องส่วนตัวและสังคมให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์และเกิดทักษะในการปรับตัวและสังคมภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตลอดจนสามารถปรับตัวได้และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม และนักเรียนที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติหลังการทดลอง

3. สมมติฐานในการวิจัย

3.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง

3.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติหลังการทดลอง

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดความฉลาดทางสังคมของ Albrecht, (2009) ที่แบ่งความฉลาดทางสังคม แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ การรับรู้สถานการณ์ การแสดงออก ความจริงใจ ความชัดเจน ความเห็นอกเห็นใจ และแนวคิดเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามแนวคิดของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยศึกษานิเทศก์, 2562) โดยใช้บูรณาการร่วมกับชุดกิจกรรมแนะแนว ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 รูปแบบการวิจัย

การดำเนินการทดลองการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Pretest – Posttest Control Group

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 21 ห้อง รวมเป็นจำนวน 718 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2567 ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 30 คน รวมจำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือสำหรับนำมาใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.3.1 เครื่องมือสำหรับวัดตัวแปรตาม คือ แบบวัดความฉลาดทางสังคม ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Albrecht (2009) เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามเชิงปฏิบัติการของความฉลาดทางสังคม ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการรับรู้สถานการณ์ ด้านการแสดงออก ด้านความจริงใจ ด้านความชัดเจน และด้านความเห็นอกเห็นใจ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับมีจำนวนข้อทั้งหมด 20 ข้อ เป็นคำถามเชิงบวกจำนวน 19 ข้อ และเชิงลบ จำนวน 1 ข้อ มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .89

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอย่างถูกต้องและ ตรงตามหลักเกณฑ์ของการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความฉลาดทางสังคม

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาแบบวัดความฉลาดทางสังคมตามแนวคิดของ Albrecht, (2009) โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของข้อคำถามให้ครอบคลุมตามนิยามศัพท์ปฏิบัติการและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาและจัดพิมพ์แบบวัดความฉลาดทางสังคม ฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ

ขั้นที่ 4 ผู้วิจัยนำแบบวัดความฉลาดทางสังคมฉบับร่าง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบหาความตรงของเนื้อหาและพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา และความเหมาะสมด้านภาษา โดยข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา คือข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 แสดงว่าข้อคำถามนั้นสามารถนำไปใช้ในการวัดความฉลาดทางสังคมได้ สำหรับแบบวัดความฉลาดทางสังคมในครั้งนี้มีจำนวน 20 ข้อ ที่มีความตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้วัดความฉลาดทางสังคม หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 5 ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ปรับปรุงแล้ว จำนวน 20 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้คือ 0.7 และเมื่อพิจารณาผลการทดลองใช้เครื่องมือ ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ .89

ขั้นที่ 6 ผู้วิจัยพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความฉลาดทางสังคม โดยเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ คือ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 โดยแบบวัดความฉลาดทางสังคม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .20 ถึง .81 จำนวน 20 ข้อ

ขั้นที่ 7 ผู้วิจัยนำแบบวัดความฉลาดทางสังคม จำนวน 20 ข้อ ไปจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

5.3.2 เครื่องมือที่ใช้สำหรับทดลอง คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม โดยบูรณาการเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานพิเศษ, 2562) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาขึ้นตามขั้นตอนการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวทั้งหมด 9 กิจกรรม กิจกรรมละ 50 นาที และมีเนื้อหาครอบคลุมความฉลาดทางสังคมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้สถานการณ์ ด้านการแสดงออก ด้านความจริงใจ ด้านความชัดเจน และด้านความเห็นอกเห็นใจ ตามแนวคิดของ Albrecht (2009) โดยทุกกิจกรรมมีขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุปผล มีคะแนนคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการทดลอง และการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.4.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดความฉลาดทางสังคม ในช่วงกิจกรรมปฐมนิเทศ มีการชี้แจงรายละเอียด อธิบายวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมทดลองใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม และในสัปดาห์เดียวกันผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความฉลาดทางสังคมเช่นกัน เพื่อจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5.4.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมกับนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 9 กิจกรรม แต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที โดยผู้วิจัยทดลองสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมแนะแนวแบบปกติในช่วงวันเวลาเดียวกัน กับกลุ่มทดลอง

5.4.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มทดลองทำแบบวัดความฉลาดทางสังคมในช่วงกิจกรรมปัจฉิมนิเทศส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความฉลาดทางสังคมหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวแบบปกติเสร็จสิ้น โดยผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนของแบบวัดความฉลาดทางสังคม พร้อมนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงานตามลำดับต่อไป

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีค่าสถิติที่ใช้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่

5.5.1 เปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมโดยใช้สถิติ t -test for Dependent Samples

5.1.2 เปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวปกติหลังการทดลองโดยใช้สถิติ t -test for Independent Samples

6. ผลการวิจัย

6.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมของกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง และหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม

ตารางที่ 6.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมของกลุ่มทดลอง

ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง					
เวลาการทดลอง	n	M	SD	t	p-value
ก่อนการทดลอง	30	2.83	0.23	3.33*	<.001
หลังการทดลอง	30	4.27	0.14		

*p < .05

จากตารางที่ 6.1 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมเท่ากับ 4.27 ($SD = 0.14$) สูงกว่าก่อนการทดลองที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมเท่ากับ 2.83 ($SD = 0.23$) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

6.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมของกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม และกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติหลังการทดลอง

ตารางที่ 6.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	M	SD	t	p-value
กลุ่มทดลอง	30	4.27	0.14	40.41*	<.001
กลุ่มควบคุม	30	2.93	0.12		

*p < .05

จากตารางที่ 6.2 พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภายหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมเท่ากับ 4.27 ($SD=0.14$) ซึ่งสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมเท่ากับ 2.93 ($SD=0.12$) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามลำดับต่อไปนี้

7.1 ผลการวิจัยตามสมมุติฐานที่ 1 พบว่าภายหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้เนื่องมาจากชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการรับรู้สถานการณ์ ด้านการแสดงออก ด้านความจริงใจ ด้านความชัดเจน และด้านความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งหลักของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั้นเป็นกระบวนการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ขณะจัดการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ผู้เรียนต้องเป็นผู้ฟัง

อ่าน เขียน ตั้งคำถาม ลงมือปฏิบัติจริง และอภิปรายร่วมกัน โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ การนำชุดกิจกรรมแนะแนวมาบูรณาการกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งมีเทคนิคที่หลากหลาย จึงเหมาะสมกับสภาพห้องเรียน และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ทำให้เกิดความเข้าใจง่ายในการปรับเปลี่ยนแนวคิด พฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการปรับตัว ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในกระบวนการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้ดำเนินการถูกต้องตามหลักเกณฑ์ การพัฒนาเครื่องมือวิจัย และผ่านการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทั้งยังมีการทดลองใช้เพื่อปรับให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองจริง

จากผลการทดลองดังกล่าวยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาโดยมีตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และตัวแปรตาม คือ ความฉลาดทางสังคมโดยตรงแต่มีงานวิจัย ที่ศึกษาในตัวแปรตาม คือ ความฉลาดทางสังคมและตัวแปรใกล้เคียงที่สอดคล้องกับผลการวิจัย ดังเช่น งานวิจัยของธนพล บรรดาศักดิ์ และคณะ (2562) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสังคม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากโปรแกรมการเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมทั้ง 8 กิจกรรม มีกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นงานวิจัยของผู้วิจัย คือ กิจกรรมที่ 3 เปลี่ยนอีโก้ (Ego) เป็นอีคิว (EQ) มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกรู้เท่าทันอารมณ์ และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นอันนำไปสู่ การแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมต่อตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม (ดี) กิจกรรมที่ 5 รู้จัก เข้าใจ แก้ไขปัญหา มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกรับรู้และเข้าใจปัญหาของตนเองและผู้อื่น สามารถหา แนวทางหรือวิธีที่เหมาะสมในการเผชิญกับปัญหา ทำให้ตนเองและผู้อื่นสามารถผ่านพ้นปัญหานั้นไปได้ ด้วยดี (เก่ง) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมในด้านการรับรู้สถานการณ์และด้านการแสดงออก สอดคล้องกับงานวิจัย ของพิชญพร สมจันทร์ (2564) ที่ได้ศึกษาการเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยกิจกรรมแนะแนว ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้อง กับงานวิจัยของชล บัวศรี (2565) ศึกษาแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความฉลาดทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถพัฒนาความฉลาดทางสังคมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เข้าใจความรู้สึกของเพื่อนร่วม ชั้นเรียนมากขึ้น เข้าใจสถานการณ์และปฏิบัติตนได้อย่าง เหมาะสมและควบคุมสถานการณ์ในห้องเรียนได้ โดยผู้เรียนมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้อื่นนอกห้องเรียนได้ แสดงออกด้วย รอยยิ้มกับผู้อื่น มีคำพูดที่เป็นมิตร พูดคุยด้วยคำพูดที่ไพเราะน่าฟัง มีความจริงใจ แสดงออกทางความ คิดเห็น เห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและภายนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของผู้วิจัยคือมีกลุ่มตัวอย่างในวัยเดียวกัน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อีกทั้งการจัดการเรียนรู้โดยใช้สังคมเป็นฐานเป็นหนึ่งในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ช่วยเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมให้มีกลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมสามารถพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

7.2 ผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ 2 หลังการทดลองกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมมีค่าเฉลี่ยคะแนน ความฉลาดทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีการใช้กิจกรรม วิธีการ เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมและเฉพาะเจาะจงกับนักเรียนกลุ่มทดลอง และสามารถพัฒนาความฉลาดทางสังคมให้แก่กลุ่มทดลองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ ซึ่งเป็นวิธีการให้ความรู้ คำแนะนำแบบบรรยายทั่วไปแก่กลุ่มควบคุม ซึ่งไม่เฉพาะเจาะจงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ซึ่งต่างจากชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำมาใช้กับกลุ่มทดลอง เช่น การเรียนรู้แบบใช้เกม การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มทดลองมีส่วนร่วมในกระบวนการโดยเน้นให้กลุ่มทดลองมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่ม กระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า กลุ่มทดลองเป็นผู้ฟัง อ่าน เขียน ตั้งคำถาม ลงมือปฏิบัติจริง และอภิปรายร่วมกัน ทำให้เกิดความเข้าใจง่ายในการปรับเปลี่ยนแนวคิดพฤติกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

จากผลการทดลองดังกล่าวมีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับตัวแปรตามของงานผู้วิจัยเช่นงานวิจัยของ ณัฐศรียา จักรสมศักดิ์ (2566) ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการกำกับอารมณ์ร่วมกับทักษะชีวิตที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสังคมของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการทดลองมีตัวแปรด้านความฉลาดทางสังคมที่สอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัย คือ ด้านความเห็นอกเห็นใจที่ส่งผลต่อกลุ่มตัวอย่างให้มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมและสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญพร สมจันทร์ (2564) ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยกิจกรรมแนะแนว ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดทางสังคมโดยรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำมาใช้กับกลุ่มทดลอง เช่น การเรียนรู้แบบใช้เกม การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มทดลองมีส่วนร่วมในกระบวนการโดยเน้นให้กลุ่มทดลองมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่ม กระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ทำให้เกิดความเข้าใจง่ายในการปรับเปลี่ยนแนวคิดพฤติกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการปรับตัวในการ

อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมมีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนวโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมสามารถพัฒนาความฉลาดทางสังคมของกลุ่มทดลองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ

8. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

8.1.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถพัฒนาความฉลาดทางสังคมได้อย่างเหมาะสม ครูแนะแนว บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะทางสังคม โดยเน้นให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวอย่างต่อเนื่อง มีส่วนร่วมในกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้เข้าใจตนเองและผู้อื่นจนนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการเรียนและการทำกิจกรรมเป็นทีม และเป็นผู้มีการพัฒนาความฉลาดทางสังคมได้อย่างต่อเนื่อง

8.1.2 การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม ครูแนะแนว บุคลากรทางการศึกษา ควรศึกษาวัตถุประสงค์ กระบวนการ และวิธีการประเมินผลให้เข้าใจก่อนจะนำไปใช้กับนักเรียน

8.1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถพัฒนาความฉลาดทางสังคมได้ ดังนั้นจึงควรนำชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม มาปรับใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นการเริ่มต้นฝึกฝนพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักเรียนในโรงเรียน

8.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 นักวิจัยหรือผู้ที่สนใจสามารถพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมหรือพัฒนาคุณลักษณะด้านอื่น ๆ เช่น ความฉลาดทางอารมณ์ ทักษะทางสังคม ทักษะในการปรับตัว ซึ่งจะช่วยให้ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความหลากหลายและเหมาะสมกับการพัฒนาทักษะนั้น ๆ สำหรับนักเรียน

8.2.2 นักวิจัยหรือผู้ที่สนใจสามารถดำเนินการวิจัยในนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ ในช่วงวัยรุ่น เพื่อจะให้เห็นการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาความฉลาดทางสังคมในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

9. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี” เก็บข้อมูลในนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน โดยใช้เครื่องมือ คือ 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม และ 2) แบบวัดความฉลาดทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ และหลังการทดลองกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมมีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

10. เอกสารอ้างอิง

- ชวล บัวศรี. (2565). รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- โรงเรียนวิสุทธิรังษี, งานทะเบียนและงานวิชาการ. (2567). สถิติจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี.
- ทัชชา สุริโย. (2559). ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีต่อการเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมในวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้า [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พงษ์ศักดิ์ น้อยพยัคฆ์. (2559, 20 มีนาคม). SQ : ความฉลาดทางสังคม ปลูกฝังสร้างเด็กไทยยุคใหม่. ไทยรัฐ. https://th.rajanukul.go.th/_admin/file-download/4-5384-1468937010.pdf
- พิชญาพร สมจันทร์. (2564). การเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นุจรินทร์ หมดหลี่, ณัชชา มหปัญญานนท์ และเมธี ดิษฐ์สดี. (12 พฤษภาคม, 2565). การพัฒนาแบบวัดความฉลาดทางสังคมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 [Paper]. การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12, มหาวิทยาลัยมหาดไทย.
- ณัฐศรียา จักรสมศักดิ์. (2566). ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการกำกับอารมณ์ร่วมกับทักษะชีวิตที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วารสารการพยาบาลและสุขภาพจิต, 37(3), 1-14.
- ธนพล บรรดาศักดิ์, กนกกร ชาวเวียง, เสาวลักษณ์ ตันตีสุวิพงษ์, นฤมล จันทระเกษม และขวัญชนก ยศคำลือ. (2562). ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ต่อความฉลาดทางสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วารสารพยาบาลตำรวจ, 12(2), 388-397.

- ธนิตศักดิ์ ลิ้มสุวรรณภักดิ์. (2561). ผลการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยเรือนจำ กลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรี [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธารทิพย์ ขุนทอง. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธานี ชูกำเนิด และสิรภพ สินธุประเสริฐ. (2562). ความฉลาดทางสังคมกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 10(2), 357-366.
- ฝนพรหม พุทธนา. (2562). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยอดแก้ว แก้วมิ่งสา. (2562). ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาตามแนวคิดการรับใช้สังคมและการสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อริสา แก้วลี. (2561). ศึกษาแนวทางการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอื้อทิพย์ คงกระพันธ์. (2567). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสังคมของนักศึกษา. วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 14(1), 29-40.
- Albrecht, K. (2009). *Social Intelligence: The new science of success*. John Wiley & Sons.
- Craig, R. P. (1983). Piaget: experience and cognitive development. *Educational Considerations*, 10(3), 22-24. <https://doi.org/10.4148/0146-9282.1787>
- Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: A Theory of Multiple intelligences*. Basic Books.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bantam Books.